

ŠKRAT

„ŠKRAT“ vsako prvo in tretjo soboto
V meseci vsakem razlil bo togoto.

„ŠKRAT“ stane vse leto 3 gld., pola
leta 1 gld. 50 kr., četrt leta 80 kr.

V Ljubljani, dne 16. maja 1885.

Številka 8. — Tečaj III.

Naročnina in reklamacije naj se pošljajo
upravnistvu, spisi pa urednistvu v „Na-
rodno Tiskarno“ v Ljubljani.

Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo.

Pred volitvami.

Zložil „ŠKRAT“.

Poteklo nam zopet šest dolgih je let,
Odkar smo poslance volili,
Da v zboru državnem železnice spet
Nam bi prekorigne gradili.

Nikdo pa za nas se ni brigal, nikdo
In nikdo za nas ni govoril;
Le jeden, gospoda, le jeden samo
Čez mero dobrot nam je storil.

On resno, možato nastopil je pot,
Jedini nam pot zveličavni;
On skrival se ni, kakor drugi, nam v kot,
Boril se za nas je „mož slavni“.

Boril pa ne bo se brez vspeha, zaman,
In vse bode šlo mu po sreči;
Ko bode pa zmage zazoril mu dan,
Tedaj svet „zija“ bo kričeči. —

Čudeči se, vprašate, „kdo je le tá,
Ki v mislih sedaj ga imate?“
Povedali bomo takoj vam moža;
Saj vemo, da vsi ga poznate!

To mož je res velik, bradat in pa suh,
Na nosu pa nosi očala.
Denar mu gospod je, za slavo ni gluh,
A ves svet mu prazna je šala.

Pa kaj bi skrivali še dalje ime
Možaka, ki vsi ga poznate. —
To Šuklje od nog je do vrhu glave,
Visokoučene, kosmate.

Zdaj v Beči uživa politike sad
In sad izgovornosti svoje;
Kako da ima celo Taafe ga rad,
To vemo — seveda — po svoje. —

Poteklo nam zopet šest dolgih je let,
Odkar smo poslance volili,
Da v zboru državnem železnice spet
Nam bi prekorigne gradili.

Pa nihče od njih nam še zgradil je ni,
Zato, ker ne znajo graditi,
Le Šukljetu to je igrača, še tri
Železnice zna nam zgraditi.

Volilci dolenski! na noge tedaj:
Vsak Šukljeta mora voliti!
Če vseč **vam** ne bode, pa njemu bo vsaj
Vsak dan desetak — potegniti.

Vaške slike.

Jurček iz Trna.

To ti je bil mož po božji volji. Boga je ljubil čez vse, svojega bližnjega pa kakor sam sebe. Bližnji — сосед seveda — mu je bil gostilničar in župan; Boga pa rajši ne imenujem, ker bi se sicer „Slovenu“ zameril. — Bahus gotovo ni bil. — Če še omenim, da je celo svoje sovražnike često poljuboval z koščeno roko, mu gotovo nihče ne bo odrekal krščanske popolnosti. — Bil je visoke postave, krepkih pleč, železnih pesti: res impozantna prikazen, zlasti če si ga zrl debelo poleno v rokah držčega. Bil je namreč znan pretepač, a sedaj se mu je bojovita kri že umirila. Tudi posestva nima več, in še celo hvaležen je trmoglavu osodi, da je je izgubil: saj je s posestvom vred izginila tudi težavna telovadba pri plugu in kosi. — In sedaj je lovski čuvaj. Kako da je prišel do te častne službe, ni treba verjeti hudomušnim ljudem, ki trdijo, da mu je ravno lovska nesposobnost k temu pripomogla. Župan — ki ima tudi lov v najemu — si ga je menda izbral za svojega loyca. In dasi je rečno zahajal na lov, vendar ni ustrelil družega kot žolno — meneč da je jerebica, in pa — svojega psa. Je li bil tako nesrečen ali tako neukreten, ne vem. Ljudje so govorili različno. Najbolj hudobni so celo trdili, da rajši zahaja k Markovcu nad borovničar, kakor da bi po zaraščenih strminah trgal široke podplate. Tem zadnjim pa že ne verjamem, saj sem ga sam večkrat videl, kako je razprostrt med dišečim resjem spal spanje pravičnega. — Ravno tedaj, ko je služil naš junak lovski labor, ovadil je nekdo županu Hrastnika, ki je bil tedaj lovski čuvaj, da ne prizanaša rad dolgouhatim glodalcem in da tudi sebi včasih malo boljšega privošči. Dolgo ne primišljeje zviti župan. Jurčeka iz Trna postavi za lovskega čuvaja, češ: ta bo imel mir pred tatovi, pa tudi zajci bodo imeli mir pred njim. Veselja je Jurčku žarel ogoreli obraz in meh mu je krivil brezzoba usta — zobe je menda prerano izgubil na nenavaden način — ko je izvedel to častno imenovanje. Tisti večer je zvrnil dva glaška več kot po navadi — seveda na račun — in vendar ni razbil nobene steklenice in nikogar potipal s težkima rokama, kar so si sovaščani dobro zapomnili. — Še celo prisego mu je opustil dobrosrčni župan in nasmehnivši se

trdil, da mu brez prisega rad veruje, da ne bo ustrelil nobenega zajca češ: ko bi bili vsi ljudje taki poštenjaki, ne trebalo bi prisega. — Toliko sem poizvedel o Jurčku iz Trna. Poznava se še malo časa. Ko bi koga zanimalo, kako sva se seznanila, naj mi brzojavi — rad mu ustrezam. x.

LISTEK.

Pred volitvami.

Volitve so tu, volitve. Povsod se sedaj o tem sklepa, kdo bo voljen. Kadar jeseni dež pomoči, je brz polno gob, ravno tako je letos pri nas pri volitvah polno kandidatov. Če se jeden odpove, da več neče iti na Dunaj, se jih pa kar pet novih oglasi. Vsi ti možje so tako prijazni, dobri, skrbni, nič družega jim ne teži srca, kakor skrb za vaše dobro.

Ali težava je, težava za volilce, koga voliti, ko so vender vsi tako izvrstni, da boljšega i-kati ni treba. Če Petra voliš, se pa Pavlu zameriš. Posebno na Dolenjskem in Notranjskem se ponujajo kandidati, kakor solar sol ali pa Čič svoj jesih. Na Gorenjskem je malo drugače. Teh drvarjev neki neče nikdo zastopati. Zdaj, ko so nekemu grofu menda Gorenjci še „pregmejn“, da bi ga še smeli voliti, se tam kar nikdo za poslanca ne ponuja. Res čudno, da je baš gorenjski mandat tako grenak. Pa ne le kmetje, ampak tudi meščani so tako nesrečni.

Mnogi niso več zadovoljni z nekim dr. Klukarjem ali Klukcem, kakor se že vraga piše. Jezi jih, da jih ta gospod še ni nikdar obiskal, tako kot je prof. Šuklje Novomeščane ali pa Janez Krstnik Mengšane. Nekaj pa tudi mislijo menda, da bi bila kaka premena že dobra, saj se najboljše stvari človek naveliča. Pa kaj se če, noben se ne oglasi in voliti bodo morali starega poslanca ali pa biti brez njega, katera nevarnost preti gorenjskim kmetom, če se že kaj na bolje ne obrne.

Najložeje bode voliti dolenjskim meščanom. Ponuja se jim res dosti kandidatov, toliko, da kdor ni dobre glave, še vseh ne zapomni ne, vsaj meni delajo velike preglavice, pa mej njimi je jeden, ki se od vseh drugih odlikuje, to je profesor, zgodovinar, slovenski pisatelj, deželni poslanec, propali deželni šolski nadzornik, eksredaktor „Ljubljanskemu Vištu“, sodelavec raznih židovskih listov, bodoči minister itd. itd. itd. Pred

jim zatemné vse druge kandidature, kakor zvezde po dnevi, poleg vsega je pa vladen kandidat.

Lejte, vladen kandidat, kaj tacega smo še redkokdaj videli in doživeli na Kranjskem. Lani so Notranjci imeli tako stvar in res so je skoraj vsi od prvega do zadnjega volili, samo nekaj takih zarobljencev, neotesancev, se je še našlo, da so družega volili, pa jim je že potem vladni list povedal, kar jim gre. Letos pa ta sreča doleti Dolenjsko. Ako volite vladno živino, znižali se vam bodo takoj davki, saj se še morda spominjati, kaj se je lani Notranjcem obljubilo — znižati kar za 200 %, in kdor zna računati, kakor prof. Šuklje, ko je lani preračunal, koliko bodo Ljubljancani več plačevali šolske priklade in se neki za kakih 10.000 gld., prava malenkost, zmotil, vé koliko je to. Ko bi kdo ne vedel, naj se pa obrne naravnost do prof. Šukljeta. Kje bodo pa toliko prihranili? bo morda kdo vprašal, da se bode davek znižal. To vprašati še zdaj ni dovoljeno, ker ni treba, da bi vsak vse mogel vedeti. Dvomi pa še ne smete, saj se vladi in njenemu kandidatu mora vse verjeti, kot sv. evangelji.

Vladni listi so izdali parolo, da vsak uradnik mora voliti vladnega kandidata. Dobro si to vsi zapomnite, katerih se tiče, če hočete, da se vam bo dobro godilo na zemlji. Ta parola se je izdala, ker tako sodi o parlamentarizmu Bismarck. Nobena stvar pa ne sme biti polovičarska, tako bodo tudi pri nas upejali v parlamentarizem vse Bismarckove nazore. Nemški kancelar neče nikakor privoliti, da bi poslanci dobivali kako plačo. Ker še misliti ne moremo, da bi nazori kneza Bismarcka bili merodajni le pri volitvi, je več ko gotovo, da bode vladni kandidat prof. Šuklje stvil predlog, da se odpravijo dijete poslancev. Vidite, to že precej znaša. Vsak dan 10 gld., pomisli marsikak dolenjski bajtar skoro ves mesec toliko ne prislužiš. Vsemu temu se bode vaš poslanec odpovedal iz prevelike ljubezni do vas.

To še misliti ne smete, da bi koga družega volili, kakor tega nedosežnega profesorja. Ta je res nedosežen, to se ne dá ugovarjati, saj tako stoji v vseh dopisih iz Metlike, z Dolenjskega v „Ljubljanskem Vištu“, katere je sam on pisal na Dunaji. Sam pa gotovo najbolje vé, kaj in kakšen je. Razvil je pa vam tudi tak program, kakor še nikdo. Kakor je on nedosežen, tak je njegov program.

Lokalna železnica iz Ljubljane do Karlovca. Ali ni to nekaj novega, kar se še vam nikdar sanjalo ni. Vi ste mislili, da bi bila taka železnica že svetna, a pri prof. Šukljetu je lokalna. Zakaj to? Svetne železnice dela država, lokalno boste pa Dolenjci sami morali delati. Ali ni to vrhunec modrosti. Če Šuklje ni iznašel smodnika — ker so ga drugi prej, s'cer bi ga bil on — iznašel je pa svetnolokalno ali pa lokalnosvetno železnico. To vse iz ljubezni do vas. Ko bi država gradila to progo, bi vi ne imeli nobene zasluge, tu se bode pa vaša čast razlegala od rodu do rodu! Vse to bode pa vam pripomogel bodoči minister Šuklje. Da bodo tudi Translitavci dovolili delati vam samim železnico iz Metlike do Karlovca, postavil se bode vaš poslanec na Dunaji pri obravnavi o hrvaški železnici, kakor petelin na gnoji.

Pa Bog zna, kaka sreča Vas še čaka. Nedosežnega profesorja gotovo na Dunaji ne bodo prezrli. Njegovi prijatelji in vlada ga bodo čislali, nasproti se ga bodo pa bali, kakor samega vraga. Ne bo dolgo, pa bo sedel na ministerskem sedeži. Konrad pojde tako kmalu v pokoj, potem pa stopi Šuklje na njegovo mesto. Ko bi pa Konrad še dlje ministroval, osnovali bodo pa novo komunikacijsko ministerstvo, kakor je imajo drugod. To mesto bo zasel Šuklje, kdo drugi, ki zna za državo tako po ceni železnice graditi. Potem pa dobimo lokalne železnice, ki bodo držale od jednega konca države do drugega.

Ves svet bo Dolenjce zavidal, da se je pri njih rodila taka modra buča, gotovo celo Bismarck. Od vseh stranij ga bodo državniki povpraševali za svet, kakor so Metternicha ali pa Napoleona III. In vse te velike slave deležna bodeš tudi ti, sedaj pozabljena Dolenjska.

Da je Šuklje za kaj takega namenjen, kaže to, da se že sedaj na Dunaji s Taaffejem po kavarnah in gostilnah shajata in govorita o Dolenjski železnici in Bog ve o kom še. Te pogovore pa potem prinaša „Ljubljanski Vest“. Res, da pozneje Taaffe ni našim poslanecem hotel povedati, kaj sta govorila. To pa le zato ne, ker ni vedel dobro, ali bi Šukljetu to prav bilo ali ne, da bi tem nadležnejšem pravil, kaj sta se dogovorila, povprašati ga pa ni imel časa iti. Ko sta se pa zopet sešla v kavarni pri kozarci dolenjskega cvička, mu je pa takoj dal Taaffe pooblastilo, da naj proglasi, da je vse to, kar so poslanci o tej

avdijenci pripovedovali, zlagano. Mimosredé omenimo, da Taaffe, odkar je Šuklje na Dunaji, samo dolenjsko vino pije, zdaj ga bodo začeli pa še drugi veliki gospodje, s katerimi Šuklje po gostilnicah ponočuje in se tika z njimi. To bode pa ceno dolenjskemu vinu tako pouzdignilo, da boste Dolenjci kar strmeli!

Prav nič manjša sreča kakor Dolenjce, pa čaka — nemški „Schulverein“. Gospod „Šuklje“ je jako velik ubožatelj nemškega šolstva. Koliko se je že potegoval za nemško šolo v Ljubljani, ki je tako potrebna, kakor Šuklje poslanstva, in toliko je že pisal za znanih 600 gld. za pouk nemščine. Potem bode pa nemški „Schulverein“ dobival kar na milijone podpore; zlasti če bode Šuklje naučni minister. Dolenjci dobite v vsaki vasi svojo nemško šolo, v nekaterih še po dve. Oh, kaka sreča čaka vas, železnico boste sami gradili, nemški „Schulverein“ pa vam nemške šole na državne stroške.

Da pa boste vse zvedeli, kaj bode dobrega Vaš bodoči poslanec za vas storil in še to, kaj bo dobrega za vas storiti mislil, se bode pa vam, ako ga volite, „Ljubljanski Vest“ pošiljal za znižano ceno ali pa zastonj, kajti povišala se bode temu listu državna podpora. Da pa drugi listi našega Šukljeta ne bodo več obrekovali, bodo pa vse zadržali. Le Šuklje sam bode imel neomejeno pravico do obrekovanja, in to zato, ker je njegovo obrekovanje moralno, družih pa nemoralno.

Če boste pa tako trdovratni, da Šukljeta ne volite, pisal bo v „Ljubljanskem Vestu“ kmalu kaki tepci, osli, suroveži da ste kakor so Podgolovčanje, ki so lani zakrivali, da Šuklje ni bil več mestni odbornik.

Za kmetske občine se pa tudi ponuja Dolenjcem tak poslanec, ki je vsega zlata vreden. Da ga boste vsi volili, še praviti ni treba. Ta poslanec je tako krščansk, miren, usmiljen, kakeršni še svetniki niso bili. Dozdaj smo imeli le take kandidate, ki so hoteli nasprotnike spodriniti in so grajali načela njegove. Ta pa kar priznava, da ima nasprotnik ravno tako dobrovoljno in ravno tako dober program kakor on. Še celo spodriniti ga ne želi, samo poslanec bi bil rad. Najraje bi videl, da bi število sedežev toliko povežali, da bi on pa tudi njegov nasprotnik lahko desetake dobivala. Poleg teh krščanskih lastnosti pa

ima tudi vse lastnosti, ki so potrebne za dobrega državnega poslanca, energijo in odločnost. Da boste tega usmiljenega Samaritana dr. Pozna volili, smo trdno preverjeni. Na dan volitve le pazite da ne boste prepozni kakor je on.

Nek poseben katolišk duh je obšel sedaj vso Kranjsko kakor še nikdar. Vsi kandidati ki se nam ponujajo, zatrjujejo svoje katoliško mnenje in to celo taki, o katerih katoliškem mišljenju smo še nedavno jako dvomili. Ako je Cismontanus, pisal podlistke nekemu slovenskemu listu ne baš v katoliškem smislu in nazivljaj našega očeta Janeza Bleiweisa s takim pridevkom, da se ga iz spoštovanja do pokojnika ne upamo zapisati, gotovo bode tudi njega obšel tak katoliški duh in bode takoj šel k jezuitom delati dolgo spoved in začel pokoro delati za svoje grehe.

Bivšemu dekletu.

Kadar zrl sem, dekle mlado,
Bujni ti obraz,
Vselej sem tako si mislil,
Da se motim jaz.

Kadar zrl sem, dekle mlado.
Smele ti oči,
Vselej sem takó si mislil,
Da predrzna si.

Kadar zrl sem, dekle mlado,
V temnih te nočeh
Vselej sem tako si mislil,
Da te mine sméh.

Kadar zrl sem, mati mlada,
Žalni ti obráz.
Vselej spomnil sem se, da pač
Prav imel sem jaz.

Ob á d.

ŠKRATOGRAMI.

Ljubljana. Vse molči. Volilcev ogromno. Kandidata nobenega.

Kamnik. Železnice še nimamo. Carigrad. Sultan si je izpahnil nogo, a upamo, da mu jo bodo poravnali.

Berolin. Bismarck ima na jeziku „prisadno pilo“, vsled tega v vseh króghih velika žalost in poparjenost. Iz Ljubljane nam dohajajo dan na dan pomilovanja.

Trst. Namestnik Depretis je pristopil k tukajšnjemu „Sokolu“ kot zastavonoša.

POGOVORI.

A.: „Ali si bil pri čitalniški predstavi v gledališči.“

B.: „Žal! Nisem dobil prostora!“

A.: „Saj so listi jednoglasno pisali, da je bilo gledališče prazno?“

B.: „Vem, vem! A jaz sem iskal prostora na odru. In tam je bilo vse natlačeno.“

Učitelj: „Anton Dovtip! povej mi, katera žival je najpožrešnejša?“

Učenec: „Zajec.“

Učitelj: „Zakaj?“

Učenec: „Zato, ker žrè z dvema žlicama, saj Nемеc imenuje zajčji ušesi „Löffel“, ali po naše „žlici“, in ker teh pri jedi nikakor ne more odložiti, tedaj mora ž njimi žreti.“

DROBIŽ.

Kuharica, agitatorica „šulferajna“.

(Črtica iz ne še davnih časov.)

Živel je svoje dni imovit mlinar na Gorenjskem. Nabral je z varčnostjo in skopostjo precejšnjo imetje, zraven pa skrbel za dobro izrejo obilne kopice otrok. Seveda mu je ženica stala vedno kot pridna zakonska polovica na strani. Dasi sam ni znal niti pisati, vendar je skrbel za to, da se otroci kaj nauče. Sosebno pa mu je prirastla na srce za svoje kupčije blažena nemščina. Zaradi tega je mislil, kako bi se njegova največja hčerka priučila nemščini, da bi ga manj stalo. Žena njegova pa je imela sestro, ki je služila za kuharico pri dr. Innererji, graščaku in gorečemu podporniku „šulferajna“. Zidal je ta celo „šulferajnsko šolo“ v Temnici. In kdo bi si

bil mislil? Ta dobra sestrica pregovori mlinarja in ženico njegovo, da pošljeta svojo hčerko v Temnico v „šulferajnsko šolo“, kjer se bode med samimi Nemci brzo naučila tako potrebni nemščini in tudi denarja ne bode toliko treba, saj so ti Nemci tako dobri. V kljub pregovarjanju pametnih mož, da se bode deklet tam pokvarilo, da ji je treba nemščine kakor petega kolesa pri vozu, da naj se rajši uči bolj slovenščine, da bode potrebovala bolj kuhalnico in šivanko nego nepotrebno nemščino, ubogala sta trdovratna mlinarja vendar bolj kuharico nego pametne može. In tako je šlo mlado deklet v Temnico nemščine se učiti.

Ti se čudiš?! In vendar je istina!

Obád.

Smešna pa resnična.

Dva slovenska študenta sta prišla prvič na Dunaj. Šetaje po jedni glavnih ulic, prideta do jako „nobel“ kavarnе, v katero ustopita. Velika krasota kakeršne še nista videla in hitri napad markerja, pripravil ja je pa v ne majhno

osupnost in zadrego. Prvi si skuša iz zadrege s tem pomagati, da pogleda na steni viseč cenik, na katerem je bilo na prvem mestu zapisano „malange“ katero si tudi naroči, brez da bi vedel kaj si je naročil. Drugi se pa v naglici tako le odreže: „mir bringen sie aber Fissolen mit Essig und Oel“. Kako debelo ga je marker pogledal more si vsak misliti. Kdo sta bila ta dva študenta vam ni treba ugibati, ker ja ne poznate.

Premeten sodnik.

Mažarski listi pripovedujejo: Na semnji v Sajo-Sct-Petru je kupil nek kmet od židu kravo za 65 gld. in jo takoj plačal. A ker je imel kmet še opravila v mestu, prosi žida, da žene kravo domov. Ko pride drugi dan kmet k židu po kravo, zahteva žid od njega še jednokrat kupnino. Ko pride vsa stvar pred sodnijo, izgubi kmet pravdo, ker nima prič, da je res žido kravo plačal. Ko kmet odide iz sodnijske pisarne, reče sodnik židu:

„No, ste zadovoljni z menoj?“

„Seveda sem zadovoljen, gospod.“

„Pa jaz sem vendar tudi nekaj zaslužil?“

„Da, gospod sodnik, 10 gld. vam dam precej, ako vam je dovolj,“ s temi besedami pomoli žid sodniku jeden desetak.

Sodnik ogleduje denar od vseh strani, potem pa reče židu:

„Priatelj, kje ste dobili ta bankovec? Ta desetak je ponarejen in zaradi tega pridete najmanj dve leti v zapor.“

Žid na to ves prestrašen zaupije: „Kmet mi je dal šest takih bankovcev in jeden petak kot kupnino za kravo.“

Sodnik pokliče potem kmeta in mu prisodi kravo, katero je pošteno plačal, a žid je sel v tamnico, kjer premišljuje, kako zviti so gospodje pri sodniji.

Smešno! Tako stara škatlja, pa se igra z balončkom in vozičkom.

A-a-a! Tako!